

Arvamuse avaldamine välisinvesteeringu usaldusväarsuse hindamise seaduse eelnõu 639 SE kohta

Lugupeetud Kristen Michal!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Riigikogu majanduskomisjoni võimaluse eest avaldada arvamust välisinvesteeringu usaldusväarsuse hindamise seaduse eelnõu 639 SE kohta. Kaubanduskoda ei ole eelnõule vastu ja mõistab vajadust luua Eestis õiguslik raamistik välisinvesteeringute usaldusväarsuse hindamiseks, kui välisinvestorid soovivad teha välisinvesteeringuid eelnõu kohaldamisalas määratletud julgeoleku ja avaliku korra seisukohalt olulistesse sihtettevõtjatesse. Samas näeme eelnõus endiselt mitmeid probleemseid kohti ning seetõttu esitame järgnevalt oma ettepanekud eelnõu muutmiseks.

1. Börsil noteeritud väärtpaberitega seotud erisus (eelnõu § 5 lg 3)

Eelnõu § 5 lg 3 näeb ette erisuse, mis ei keela väärtpaberite avaliku pakkumise tehingu või seeriatena väärtpaberitehingute tegemist, sealhulgas teisteks väärtpaberibörsil noteeritud väärtpaberiteks konverteeritavate väärtpaberitega tehingute tegemist, kui Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile esitatakse viivitamata taotlus välisinvesteeringu loa saamiseks ning välisinvestor ei kasuta kuni välisinvesteeringu loa saamiseni omandatava olulise osaluse või saavutatava kontrolliga kaasnevaid õigusi, eelkõige hääleõigust.

Kaubanduskoda peab börsil noteeritud väärtpaberitega seotud erisuse kehtestamist igati mõistlikuks ja vajalikuks. Samas jääb viidatud sättes ebaselgeks, millised on välisinvestori ja ka sihtettevõtja õigused ja kohustused sel perioodil, kui välisinvestor ei ole veel saanud välisinvesteeringu luba. Näiteks jääb ebaselgeks, kas välisinvestoril on õigus saada dividende sel perioodil, kui otsus dividendide maksmiseks tehti enne välisinvesteeringu tegemist. Meie hinnangul ei ohusta dividendide saamine Eesti julgeolekut ega avaliku korda.

Õigusselguse tagamiseks tuleb viidatud sättes võimalikult konkreetselt välja tuua, mis on välisinvestorile lubatud ja mis on keelatud. Meie hinnangul piisab sellest, kui keelata välisinvestoril kasutada viidatud perioodil üksnes hääleõigust, kuid näiteks dividendide saamise õigus võiks välisinvestoril olla.

Kaubanduskoja ettepanek:

Muuta eelnõu § 5 lg 3 sõnastust järgmiselt:

„(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatu ei keela väärtpaberite avaliku pakkumise tehingu või seeriatena väärtpaberitehingute tegemist, sealhulgas teisteks väärtpaberibörsil noteeritud väärtpaberiteks konverteeritavate väärtpaberitega tehingute tegemist, kui Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile esitatakse viivitamata taotlus välisinvesteeringu loa saamiseks ning välisinvestor ei kasuta kuni välisinvesteeringu loa saamiseni omandatava olulise osaluse või saavutatava kontrolliga kaasnevat hääleõigust.“

2. Välisinvesteeringu loa taotluse menetlustähtajad (eelnõu § 9 lg 3)

Eelnõu § 9 lg 2 kohaselt kestab välisinvesteeringu loa taotluse menetlemine üldreeglina 30 kalendripäeva alates puudusteta taotluse esitamisest. Eelnõu § 9 lg 3 kohaselt võib TTJA välisinvesteeringu mõju hindamiseks tähtaega pikendada ühe korra kuni 90 kalendripäeva võrra. Seega võib menetlus kokku aega võtta kuni 120 päeva.

Peame väga oluliseks, et TTJA menetleks taotlusi võimalikult kiiresti. See on tähtis nii välisinvestori kui ka osalust müüva isiku jaoks. Seetõttu leiame, et TTJA peaks suutma 30 päevaga taotluse ära menetleda. Nõustume, et teatud erandlikel juhtudel võib TTJA vajada pikemat tähtaega. Samas eelnõu võimaldab TTJA-l pikendada menetlustähtaega ühe korra kuni 90 päeva võrra. Kaubanduskoda ei pea nii pikka menetlustähtaega mõistlikuks ning teeme ettepaneku lühendada seda tähtaega.

Kaubanduskoja ettepanek:

Muuta eelnõu § 9 lg 3 sõnastust järgmiselt:

„(3) Välisinvesteeringu mõju hindamiseks võib Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud tähtaega pikendada ühe korra kuni 60 kalendripäeva võrra.“

3. Välisinvesteeringueelse olukorra taastamine (eelnõu § 12)

Eelnõu § 12 kohaselt on välisinvesteeringu loa kehtetuks tunnistamisel välisinvestor, sihtettevõtja ja välisinvesteeringu muu osaline kohustatud tegema viivitamata vajalikud toimingud välisinvesteeringueelse olukorra taastamiseks.

Kaubanduskoja hinnangul võib selline säte mõjuda negatiivselt välisinvestorite soovile teha Eestisse välisinvesteeringuid ning vähendada ka sihtettevõtja ning välisinvesteeringu muude osaliste kindlustunnet. Peamine põhjus peitub selles, et kui välisinvesteeringu tegemisest on möödas juba mitmeid aastaid ning tehing tuleb tagasi pöörata, siis sellises olukorras võib olla väga keeruline kui mitte võimatu tehingut täies ulatuses tagasi pöörata. Näiteks ei pruugi sihtettevõtjas osaluse müünud isikul olla enam rahalisi vahendeid, et osalust tagasi osta. Samuti võib osaluse müünud isiku ja välisinvestori vahel tekkida vaidlus selle üle, mis on osaluse väärtus. Mitme aasta jooksul võib osaluse väärtus oluliselt suureneda või hoopis väheneda. Lisaks võib tehingu välisinvesteeringueelse olukorra taastamine vähendada sihtettevõtja väärtust ja seeläbi kahjustada sihtettevõtja praeguseid omanikke, kes ei ole välisinvestorid.

Kui välisinvesteeringu tegemisest on möödas mitu aastat, siis võib selle tagasipööramine osutuda ajamahukas või kaasneksid kiire tagasipööramisega pooltele liiga kõrged kulud või kaasneks sellega täiendav kahju. Seega võib selline säte tuua kaasa nii välisinvestorile, osaluse võõrandanud isikule kui ka sihtettevõtjale märkimisväärse äririski, sest isegi mitu aastat pärast tehingu tegemist tuleb valmis olla selleks, et taastada tuleb esialgne olukord.

Kuna praktikas võib esineda juhtumeid, kus välisinvesteeringueelset olukorda ei ole võimalik või mõistlik taastada täies ulatuses, siis teeme ettepaneku muuta § 12 sõnastust selliselt, et välisinvesteeringueelse olukorra taastamine peab toimuma võimalikult suures ulatuses, kuid mitte täies ulatuses. Selline muudatus annab meie hinnangul pooltele suurema paindlikkuse esialgse olukorra taastamiseks.

Kaubanduskoja ettepanek:

Teeme ettepaneku muuta eelnõu § 12 sõnastust järgmiselt:

„§ 12. Välisinvesteeringueelse olukorra taastamine

Välisinvesteeringu loa kehtetuks tunnistamisel on välisinvestor, sihtettevõtja ja välisinvesteeringu muu osaline kohustatud tegema viivitamata vajalikud toimingud välisinvesteeringueelse olukorra võimalikult suures ulatuses taastamiseks.“

4. Välisinvesteeringu loa kehtetuks tunnistamine

Eelnõu seletuskirja (lk 65) kohaselt toimub välisinvesteeringu loa kehtetuks tunnistamine haldusmenetluse seadus 2. osa 4. peatüki 4. jao sätete alusel, sealhulgas vormistatakse selle kohta eraldi haldusakt.

Kaubanduskoda on seisukohal, et haldusmenetluse seaduses sätestatud haldusakti kehtetuks tunnistamise sätted on liiga üldised ning ei anna välisinvestorile ega ka välisinvesteeringuga seotud teistele osapooltele piisavalt selgust, kas ja millistel tingimustel võib TTJA välisinvesteeringu loa kehtetuks tunnistada. Kuna eelnõu § 12 kohaselt võib välisinvesteeringu loa kehtetuks tunnistamisega kaasneda erinevatele osapooltele väga oluline mõju, siis peame väga vajalikuks, et eelnõus oleks võimalikult konkreetselt sätestatud, millistel juhtudel on lubatud välisinvesteeringu luba kehtetuks tunnistada.

Eelnõu varasemas versioonis (§ 12 lg 2) oli kirjas, et Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet võib tunnistada välisinvesteeringu loa kehtetuks, kui:

- 1) taotleja ei täida käesoleva seaduse § 11 lõike 3 kohaselt määratud kõrvaltingimust;
- 2) taotleja on esitanud ebaõigeid või eksitavaid andmeid või dokumente, mis olid otsuse tegemisel määravad;
- 3) ilmnevad uued asjaolud, millest teadmise või mille olemasolu korral loa menetluses oleks selle andmisest keeldutud.

Meie hinnangul võiks TTJA-l olla õigus luba kehtetuks tunnistada, kui loa taotlemisel määrati kõrvaltingimus ning seda ei täideta. Samuti nõustume, et kui loa taotleja on esitanud ebaõigeid või eksitavaid andmeid või dokumente, mis olid otsuse tegemisel määravad, siis ka sellises olukorras peaks TTJA-l olema õigus luba kehtetuks tunnistada. Eelnõu varasemas versioonis sisaldunud kolmanda punkti lisamist

eelnõusse me ei toeta, sest see on liiga üldine ja võib kaasa tuua olukorra, kus välisinvestor täitis loa taotlemisel kõiki nõudeid, kuid sellest hoolimata tunnistas TTJA loa hiljem kehtetuks. Selline lahendus ei ole mõistlik.

Kaubanduskoja ettepanek:

Lisada eelnõusse eraldi säte välisinvesteeringu loa kehtetuks tunnistamise kohta. Pakume omalt poolt välja järgmise sõnastuse:

„§ XX Välisinvesteeringu loa kehtetuks tunnistamine

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet võib tunnistada välisinvesteeringu loa kehtetuks, kui:

- 1) taotleja ei täida käesoleva seaduse § 11 lõike 3 kohaselt määratud kõrvaltingimust;***
- 2) taotleja on esitanud ebaõigeid või eksitavaid andmeid või dokumente, mis olid otsuse tegemisel määravad.“***

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja muudatusettepanekuid arvesse võtta. Oleme valmis oma muudatusettepanekuid ka lähemalt selgitama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070